

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1919. Första kammaren. Nr 1.

Enligt öppet brev och påbud den 16 juli 1919 hade Kungl. Maj:t funnit det nödvändigt att utan dröjsmål förelägga riksdagen förslag i ärenden angående avveckling av den under världskriget vidtagna statliga spannmålsregleringen, rörande provisoriska begränsningar i de värnpliktigas tjänstgöringstid samt beträffande lagstiftning om arbetstiden inom åtskilliga yrken, och hade Kungl. Maj:t på grund härav och då det syntes antagligt, att Sverige under den närmaste tiden borde taga ställning till frågan om nationernas förbund, kallat samtliga ledamöter av riksdagens båda kamrar att måndagen den 4 augusti 1919 sammanträda i Stockholm till urtima riksmöte. Med anledning härav sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingssal sistnämnda dag,

måndagen den 4 augusti,

kl. 11 f. m.

Herr Ericsson, Ollas, framträdde till talmansbordet och yttrade: Mina herrar! Enligt § 33 mom. 3 riksdagsordningen tillkommer det mig denna gång att leda förhandlingarna, intill dess kammaren fått del av talmansutnämningen.

Till kammarens ledamöter framför jag därför en vördsam välkomsthälsning. Från och med denna riksdag inträder en ny avdelning i denna kammares historia. För andra gången under sin tillvaro har kammaren blivit av Konungen upplöst. Vid samlingen nu efter nyvalen möta oss äldre många nya ansikten — omkring ett 80-tal — bland vilka de flesta representera andra åskådningar än sina företrädare.

Vid kammarens första upplösning för icke fullt åtta år sedan lågo till grund för de nya valen utsträckta rösträttsbestämmelser, vilka man trodde skulle tillfredsställa långt gående demokratiska krav för en längre tid framåt. Men redan nu vid förberedelserna till de nyss avslutade valen har åter en avsevärd utsträckning av dessa bestämmelser tillämpats. Nu äro vi framme vid

den allmänna och lika rösträtten. Nu blir ej annat som skiljer de båda kamrarnas tillkomst åt, än att en viss inkomst och förmögenhet stipulerats för valbarheten till denna kammare, att valen äro medelbara med längre valperioder och att en högre åldersgräns är satt för urväljarna. Särskilt de sistnämnda bestämmelserna avse att vinna mera mögenhet för kammarens beslut. Man har därför rätt att hoppas, att kammaren i fortsättningen skall hävda avsikten att hindra omogna och mindre välbetänkta förslag att tränga in i vårt statsliv. Måtte denna avsikt beaktas även vid behandlingen av de frågor och viktiga spörsmål, som vi nu få oss förelagda; och måtte Gud, den allsmåttige, beskydda och bevara vårt älskade fosterland, dess konung och folk!

Med hopp härom förklarar jag härmed detta sammanträde öppnat.

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat t. f. förste kanslisekreteraren G. H. Berggren att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra kammarens protokoll ävensom att herr ordföranden för tillfället anställt kanslibiträden och vaktbetjäning till erforderligt antal.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 2 augusti 1919.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen verkställas, innan urtima riksdagen sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar R. E. Norberg, R. Lindgren och Hj. Branting samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar G. Kobb, K. Hildebrand och C. G. Ekman.

Efter avslutande av 1919 års lagtima riksdag hade till justitiedepartementet insänts dels 150 fullmakter för ledamöter av riksdagens första kammare, utsedda vid de allmänna val till

kammaren, som på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 20 juni 1919 angående nya val i hela riket till riksdagens första kammare förrättats, dels ock en fullmakt, som, efter avsägelse av en av de sålunda valde, utfärdats för den, som blivit utsedd att inträda i den avgångnes ställe.

Det antecknades, att, sedan bankkamreraren E. Kruse, som av Norrbottens läns landsting blivit utsedd till ledamot av kammaren, avsågt sig uppdraget, Kungl. Maj:t genom beslut den 1 augusti 1919, i enlighet med § 28 mom. 2 i riksdagsordningen, anbefallt länsstyrelsen i Norrbottens län föranstalta, att riksdagsman i Kruses ställe bleve för länet i vederbörlig ordning utsedd.

På grund härav undantogs Kruses fullmakt från granskning.

Granskning företogs nu av fullmakterna för de 149 personer, vilka på grund av de försiggångna valen och ny röstsammanräkning för närvarande vore ledamöter av riksdagens första kammare.

Det anmärktes såsom avvikande från det i § 13 av lagen om val till riksdagen föreskrivna formuläret, att i några fullmakter dagen för valets förrättande eller tiden för uppdraget icke upptagits i full överensstämmelse med formuläret.

Då emellertid dessa avvikelser från formuläret icke syntes vara av beskaffenhet att därigenom meningen förändrades eller otydlighet föranleddes, ansågos desamma ej böra utgöra hinder mot fullmakternas godkännande.

I övrigt blevo de granskade fullmakterna lämnade utan anmärkning.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å första kammarens ledamöter enligt de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till kammaren.

I ämbetet:

G. Grefberg.

Den åberopade förteckningen lydde sålunda:

Förteckning å de ledamöter av riksdagens första kammare, för vilka fullmakter granskats av chefen för justitiedepartementet den 2 augusti 1919.

Stockholms stad.

1. Bankdirektören Gustaf Gerhard Magnusson.
2. F. d. justitierådet, juris doktorn Ernst Trygger.
3. Kyrkoherden Ernst Alarik Klefbeck.
4. Grosshandlaren Sten Stendahl.
5. Förtroendemannen Charles Lindley.

6. Kassören J. E. Berglund.
7. F. d. kammarrättsrådet, juris doktorn Johan Östberg.
8. Advokaten Carl Romanus.
9. Grosshandlaren Herman Fredrik Lamm.
10. Folkskolläraren Oscar Larsson.

Stockholms län.

11. Partisekreteraren Fritz Gustav Möller.
12. Byråchefen greve Johan Gustaf Lagerbjelke i Älvsjö.
13. Direktören Adolf Molin i Södertälje.
14. Häradshövdingen Karl Gustaf Theodor Borell i Saltsjö-Storängen.
15. Statsrådet Per Alfred Petersson.
16. F. d. professorn Helge Mattias Bäckström i Djursholm.

Uppsala län.

17. Professorn, juris och filosofie doktorn Carl Axel Reuter-skiöld.
18. Hemmansägaren E. Hagfält i Söder-Råda, Söderbykarls socken.
19. Professorn, juris doktorn Nils Erik Alexanderson.

Södermanlands län.

20. Redaktören Carl Emil Svensson.
21. Häradshövdingen Assar Emanuel Åkerman i Halmstad.
22. Förrådsförvaltaren Axel Modig i Eskilstuna.
23. Godsägaren Gustaf Robert Sederholm å Ålberga.
24. Godsägaren Johan Malcolm Juhlin å Hagbyberga.

Östergötlands län.

25. Fabrikören Axel Träff i Mjölby.
26. Lantbrukaren Gösta Andersson i Kolstad.
27. F. d. majoren friherre Oscar Herman August Fleming.
28. Byråchefen Johan Einar Ossian Jönsson Thulin.
29. Fabriksidkaren Johan Alfred Hedenström i Norrköping.
30. Byråföreståndaren Albert Bergström i Norrköping.
31. Professorn, juris och filosofie doktorn Karl Gustaf Westman.

Norrköpings stad.

32. Universitetskanslern Carl Johan Gustaf Swartz.

Jönköpings län.

33. Godsägaren Karl Johan Alfred Gustafsson å Stensholm.
34. Lantbrukaren Johan Kjellén i Elgabäck.
35. Landssekreteraren greve Jacob Wilhelm Spens.

36. Lantbrukaren Salomon Malcolm Pettersson i Smålandsstenar.
37. Avdelningschefen K. G. Rosling i Stockholm.
38. Hovrättsrådet Karl Johan Ekman.

Kronobergs län.

39. Majoren Aaby Arvid Wilhelm Ericsson å Gåvetorp.
40. Direktören August Ljunggren i Stockholm.
41. Hemmansägaren Peter Magnus Olsson i Blädinge.
42. Lantbrukaren Axel Linnér i Nottebäck.

Kalmar län, norra delen.

43. Vice konsuln Uno Steinholtz i Västervik.
44. Borgmästaren Axel Olof Rune.

Kalmar län, södra delen.

45. P. Nilsson i Gränebo, Mönsterås.
46. Kassören Gustaf Malmberg i Västervik.
47. Konsuln John Jeansson i Kalmar.
48. Redaktören Carl Gustaf Boberg i Mönsterås.

Gottlands län.

49. Lantbrukaren Arvid Vilhelm Timoteus Laurin i Sandarve.

Blekinge län.

50. Landshövdingen greve Axel Hansson Wachtmeister.
51. Revisionssekreteraren Karl Johan Daniel Schlyter.
52. Lantbrukaren Gustaf Bergström å Bubbetorp.
53. Sjökaptenen John Ingmansson i Mörrum.

Kristianstads län.

54. Statsrådet Bror August Petré.
55. Ombudsmannen Gustaf Nilsson i Kristianstad.
56. Lantbrukaren Johan Nilsson i Skottlandshus.
57. Friherre R. Barnekow å Sörbytorp.
58. Grosshandlaren B. J. Jönsson i Kristianstad.
59. Hovrättsrådet F. W. Linder.

Malmöhus län.

60. Redaktören Nils August Nilsson i Kabbarp.
61. Borgmästaren Knut Ebbe von Geijer.
62. Lantbrukaren Jöns Pålsson i Anderslöv.
63. Läroverksadjunkten Olof Olsson i Göteborg.
64. Professorn, filosofie doktor Nils Richard Wohlin.
65. Stationsinspektoren Fr. Lindskog i Billinge.
66. Lantbrukaren Jöns Peter Jespersion i Dorisborg.

67. Arbetsbyråföreståndaren Carl Johansson i Hälsingborg.
68. Vice häradshövdingen Jacob Larsson i Lidingö villastad.

Malmö stad.

69. Statsrådet Klas Värner Rydén.
70. Redaktören Johan Nilsson.
71. Måleriidkaren Anders Antonson.

Hälsingborgs stad.

72. Professorn, filosofie doktorn Carl Filip Gunnar Andersson i Djursholm.

Hallands län.

73. Lantbrukaren Anders Peter Elisson i Tvååker.
74. Lantbrukaren Johan Bernhard Johansson i Fredrikslund.
75. Folkskolläraren Gustaf Anton Larsén i Halmstad.
76. Hemmansägaren Ollas Anders Ericsson i Ovanmyra.

Göteborgs och Bohus län.

77. Kammarherren, godsägaren Eric Adolf Hallin å Tofta.
78. Borgmästaren Gustaf Sixten Neiglick.
79. Tidningsmannen Sigfrid Hansson i Lilla Essingen.
80. Överdirektören, filosofie doktorn Jakob Ludvig Widell.
81. Lantbrukaren Edvin Karlsson å Tuve Stom.
82. Lantbrukaren Isak Svensson i Grindstorp.

Göteborgs stad.

83. Redaktören Anders Christenson Lindblad.
84. Fabriksidkaren Gustaf Boman.
85. Handlanden Hjalmar Wijk.
86. Lektorn Ernst Johannes Wigforss.
87. Riksarkivarien, filosofie doktorn Samuel Clason.

Älvsborgs län.

88. F. d. landshövdingen greve Hugo Erik Gustaf Hamilton.
89. Lantbrukaren Olaus Pettersson i Småkulla.
90. Kyrkoherden Karl Sandegård i Lilla Edet.
91. Lantbrukaren Joh. Johansson i Friggeråker.
92. Ingenjören Sixten Oskar Nylander i Axelfors.
93. Professorn, filosofie doktorn Gustaf Kobb.
94. Lantbrukaren Carl Theodor Magnusson i Björketorp.
95. Lektorn Edvard Björnsson i Borås.

Skaraborgs län.

96. F. d. överjägmästaren Clemens Gustaf Barthelson å Halnatorp.

97. Predikanten Adam Wilhelm Gullberg i Skövde.
98. Lantbrukareu Carl Wilhelm Laurentius Berglund & Gimmene.
99. Ombudsmannen August Wilhelm Söderbom i Stockholm.
100. Godsägaren Carl Adolf Erland von Hofsten & Borrud.
101. Lantbrukaren Edvard Larson i Lerdala.

Värmlands län.

102. Ledamoten i försäkringsrådet Knut Abel Tengdahl.
103. Redaktören Karl Mauritz Bernhard Hellberg i Karlstad.
104. Underinspektören Gustaf Strömberg i Karlstad.
105. Järnhandlaren Karl August Nilson i Kristinehamn.
106. Godsägaren Johan Carlsson & Hällsbäck.
107. Bergmästaren Carl Immanuel Asplund i Luleå.
108. Direktören Åke Ingeström & Varpnäs.

Örebro län.

109. Seminarieadjunkten Oscar Ulrik Bernhardin Olsson i Linköping.
110. Agronomen, statens fattigvårdsinspektör Richert Gerard Halfred von Koch i Djursholm.
111. Vice häradshövdingen Hjalmar von Sydow i Stockholm.
112. Redaktören Anders Örne i Stockholm.
113. Grosshandlaren Axel Vindahl i Örebro.
114. Lantbrukaren Ivar Pettersson i Ståringe.

Västmanlands län.

115. F. d. försäkringsdirektören Edvard Otto Vilhelm Wav-rinsky i Stocksund.
116. Ombudsmannen Adam Hult i Kolbäck.
117. Redaktören Alexis Björkman i Stockholm.
118. Lantbrukaren Carl A. Grevesmühl i Lycksta.

Kopparbergs län.

119. Landshövdingen Carl Fredrik Holmquist.
120. Överinspektören för sinnessjukvården i riket, medicine doktorn Daniel Alfred Petré.
121. Kommunalnämnsordföranden Ahlmans Olof Olsson i Insjön.
122. Landsfiskalen Olof Lind i Nås.
123. Redaktören Anders Pers i Västerås.
124. Bankdirektören Erik Dahlberg i Borlänge.

Gävleborgs län.

125. Kassören Carl Gustaf Teodor Wickman i Stockholm.
126. Direktören Jonas Otto Ödlund i Gävle.

127. Joh. Johansson i Kalkebo.
128. Förre redaktören Carl Gustaf Ekman i Stockholm.
129. Redaktören N. S. Norling i Gävle.
130. Hemmansägaren Per Norin i Bergsjö.

Gävle stad.

131. Statssekreteraren Rickard Johannes Sandler.

Västernorrlands län.

132. Förlikningsmannen Svante Herman Kvarnzelius i Sigenlund.
133. Disponent-direktören, konsuln Erik August Enhörning i Kubikenborg.
134. Kassören Janne Gustaf Waller i Sundsvall.
135. Borgmästaren Carl Albert Lindhagen i Stockholm.
136. Vice konsuln Henric Gustaf Paulus Öhngren i Örn-sköldsvik.
137. Kommunalnämndsordföranden Leon. Tjellgren i Multrå.
138. Förmannen Fritz Leander Lindqvist i Stockholm.

Jämtlands län.

139. Hemmansägaren Johan Olofsson i Digernäs.
140. Hemmansägaren Anders Olof Frändén i Kälärne.
141. Folkskolläraren J. P. Johansson i Hornsberg.

Västerbottens län.

142. Statsrådet Per Axel Viktor Schotte.
143. Häradshövdingen Axel Herman Georg Rogberg.
144. Redaktören Ernst Johan Gustav Rosén i Umeå.
145. Folkskolinspektören Nils Johan Fredrik Almkvist i Skellefteå.

Norrbottens län.

146. Biskopen, teologie doktorn Olof Bergqvist i Luleå.
147. Professorn Paul Hellström.
148. Redaktören Carl Winberg i Stockholm.
149. Hemmansägaren Bernhard Rutqvist i Vittjärv, Boden.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes upp-rop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande antecknades:

- greve *Lagerbjelke*,
- herr *Åkerman*,
- » *Asplund*,
- » *Öhngren*,
- » statsrådet *Schotte*,
- » *Rogberg*.

För greve *Lagerbjelke* samt herrar *Åkerman*, *Asplund* och *Rogberg* hade anmälts förfall, varjämte inkommit följande telegram:

Örnsköldsvik 250 17 $\frac{3}{8}$ 11,25.

Talmannen, Riksdagens Första kammare, Stockholm.

Av sjukdom några dagar förhindrad deltaga i riksdagsarbetet. Läkarintyg med expresspost.

Öhngren.

Det i telegrammet åsyftade läkarintyget, vilket jämväl ankommit till kammaren, var så lydande:

Att riksdagsmannen i första kammaren konsuln *H. Öhngren* är för närvarande av sjukdom hindrad att deltaga i Riksdagens förhandlingar, det varder härmed på heder och samvete intygat.

Örnsköldsvik den 2 augusti 1919.

M. Nordman,
provinsialläkare.

Härjämte upplästes följande läkarintyg:

Att statsrådet *Axel Schotte*, som den 31 juli 1919 ankom till Stockholm för att efter semester inträda i utövning av sin statsrådsbefattning och bevista den inkallade urtima riksdagen, samma dag här insjuknat i lindrig hjärnkongestion och på grund härav är förhindrad att under den närmaste tiden bevista urtima riksdagens sammanträden intygas.

Stockholm $\frac{2}{8}$ 1919.

H. C. Jacobæus,
professor.

Hans excellens herr statsministern *Edén* inträdde nu och uppläste Kungl. Maj:ts öppna brev till riksdagens första kammare angående förordnande av talman och vice talman i kammaren vid innevarande års urtima riksdag, enligt vilket förordnats till talman ledamoten av kammaren greve *Hamilton*, *Hugo*, och till vice talman ledamoten av kammaren herr *Lamm*.

Herr *Ericsson*, *Ollas*, som nu lämnade talmansplatsen, yttrade därvid till herr talmannen:

Herr greve! Det är med den största tillfredsställelse jag får överlämna talmansklubban i Eder vana och säkra hand.

Mätte hälsa och krafter stå Eder bi under det krävande arbetet!

Herr t a l m a n n e n intog talmansplatsen och yttrade:

Mina herrar! Å Konungens kallelse intager jag ännu en gång denna plats. — Det sker med vemod; det är så många kända och dugande män inom olika partier som jag saknar här idag.

Men det sker också — jag skall öppet bekänna det — med en viss bävan. Det har säkerligen aldrig förr inträffat, att för en talman — och därtill en talman som tjänstgjort under fem riksdagar — så många bland kammarens ledamöter äro alldeles okända. Jag får dock kanske trösta mig därmed, att om jag också på grund härav i viss mån åter känner mig som en nybörjare, så är det en känsla, som törhända delas av många bland kammarens ledamöter — en känsla, som, efter vad jag hoppas, skall minskas med varje dag, som går!

Herr talmannen anmälde, att någon ansökning till sekreterarbefattningen hos kammaren icke inkommit, och hemställde, huruvida kammaren behagade genast företaga val av sekreterare.

Sedan denna hemställan besvarats med ja, företogs valet, och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

F. d. kanslirådet A. von Krusenstjerna med samtliga avgivna, eller 135 röster.

F. d. kanslirådet von Kusenstjerna fick nu företräde, under rättades att han blivit av kammaren vald till sekreterare och övertog protokollsföringen.

In fidem
G. H. Berggren.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sitt sammanträde tisdagen den 5 innevarande månad, vilket sammanträde skulle taga sin början kl. 12 på dagen, företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning,

dels av tre ledamöter för att deltaga i talmansöverläggningarna,

dels ock av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli.

Detta förslag antogs.

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentliga anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att denna dag

kl. 1,30 e. m. infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

Herr talmannen anmälde, att till kammarens förfogande överlämnats 100 inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet å varje bänk finge ske genom sekreteraren, med iakttagande att de för varje landstingsområdes eller stads riksdagsmän avsedda biljetter utlämnades till områdets eller stadens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Denna hemställan bifölls.

På framställning av herr talmannen ajournerades sammanträdet kl. 11,33 f. m.—1,20 e. m.

Herr talmannen och kammarens ledamöter avgingo kl. 1,20 e. m. till slottskapellet där riksdagspredikan hölls av domprosten F. I. Fähræus. Efter gudstjänstens slut begav kammaren sig till rikssalen, i vilken även andra kammaren infann sig.

Hans Maj:t Konungen kom tillstädes och öppnade riksdagen med det i protokollsbihanget införda tal.

Herr t a l m a n n e n framträdde därpå och yttrade:

Allernådigste Konung, Eders Majestät!

De veckor, som förflutit, sedan årets lagtima riksdag avslutades, inrymma en tilldragelse av den största världshistoriska betydelse. Det stora kriget är slutat. Den fred, som mänskligheten så länge åtrått, har äntligen blivit verklighet. Visserligen under omständigheter, som i många hänseenden äro ägnade att väcka oro och bekymmer; men för Eders Majestät och för Sveriges folk måste dock den överväldigande känslan vara glädjens och tacksamhetens. Vi hava undgått att indragas i de lågor, som kringvärvt världen. Och nu, vid fredslutet, står bland brända tomter vårt hem orört och oskadat. Våra tegar hava ej skövlats av fiendehand. Den rika skörd, som nu på dem inbärjats, den är vår och ingen annans.

Med tacksamhet kunna vi nu i sanning vända oss mot framtiden, om och icke utan en känsla av osäkerhet. Ur krigets sådd har åtskilligt ogräs sprungit upp, vars bortrensande måste kräva mycket och allvarligt arbete. Vissa bland de skydds-

anordningar, som kriget nödvändiggjort, kunna endast med största försiktighet undanröjas. Men framför allt ha de senaste åren i mångt och mycket givit upphov till ej blott nya förhållanden, utan ock nya uppfattningar, som söka stöd och styrka i krigsårens lärdomar.

Så har uppstått en mångfald av politiska och sociala spörsmål, bland vilka frågorna om vårt försvarsväsendes ordnande och arbetstidens begränsning för närvarande trängt sig i förgrunden, och vilka äro av den vikt och betydelse, att de ej anses kunna undanskjutas, men likväl måste lösas med den största varsamhet och omsikt, därest ej fosterlandet och dess näringsliv skola taga obotlig skada.

Det är ju också just med hänsyn härtill, som Eders Majestät funnit nödigt att efter nya val till första kammaren inkalla detta urtima riksmöte. Mätte riksdagens beslut i de viktiga frågor, som nu föreläggas densamma, lända Eders Majestät till tillfredsställelse och fosterlandet till åtnåd. Med denna önskan anhåller riksdagens första kammare att få bringa Eders Majestät sin undersåtliga hälsning och frambära uttrycken av sin oföränderliga trohet och tillgivenhet. Gud beskydde Eders Majestät och fosterlandet!

Sedan andra kammarens talman därefter i denna kammarens namn till Hans Maj:ts Konungen framfört andra kammarens undersåtliga vörddåd, fingo talmännen vardera av herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet Petersson mottaga ett exemplar av Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2 samt 5—9, varefter ceremonien å rikssalen avslutades och första kammaren enligt beslut, fattat före avtågandet från samlingsrummet, åtskildes vid utgången från rikssalen kl. 2,50 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna

Tisdagen den 5 augusti.

Kammaren sammanträdde kl. 12 på dagen.

Herr *Rogberg* anmälde, att han under gårdagen infunnit sig vid riksdagen.

Herr vice talmannen erhöll på begäran ordet och yttrade:

Jag ber att få hemställa, att första kammaren behagade för sin del besluta,

att vid innevarande riksdag skall tillsättas ett konstitutionsutskott

samt följande särskilda utskott:

ett särskilt utskott bestående av tjugufyra ledamöter, tolv från vardera kammaren, för behandling av Kungl. Maj:ts propositioner nr 1, angående införselmonopol å viss spannmål m. m., och nr 2, angående glidande tullsatser för vissa slag av spannmål m. m.;

ett särskilt utskott bestående av tjugufyra ledamöter, tolv från vardera kammaren, för behandling av Kungl. Maj:ts propositioner nr 5, med förslag till lag om begränsning av tiden för bageri- och konditoriarbete, och nr 6, med förslag till lag om arbetstiden å svenska fartyg;

samt ett särskilt utskott, likaledes bestående av tjugufyra ledamöter, tolv från vardera kammaren, för behandling av Kungl. Maj:ts propositioner nr 7, med förslag till lag angående befrielse för värnpliktiga av 1918 års klass från fullgörande av viss värnpliktstjänstgöring i fredstid m. m.; nr 8, med förslag till lag om befrielse för vissa värnpliktiga från skyldighet att fullgöra reservtruppövning; samt nr 9, med förslag till lag om ändrad utbildningstid för vissa värnpliktiga av 1919 års klass m. m.,

jämte de i oskiljaktigt samband med dessa propositioner stående övriga framställningar, som under riksdagens lopp kunna komma att göras av Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner, med bemyndigande för det sistnämnda av dessa utskott att i fråga om riksdagskostnadernas gäldande vidtagna de åtgärder, som vid lagtima riksdag tillkomma bankoutskottet.

Vidare får jag hemställa att, därest kamrarna enas om tillsättandet av ifrågavarande utskott, första kammaren ville besluta välja i konstitutionsutskottet tio och i vart och ett av de särskilda utskotten tolv suppleanter.

Efter härmed slutad överläggning beslöt kammaren på särskilda propositioner bifalla vad herr vice talmannen sålunda hemställt i fråga om tillsättande av ett konstitutionsutskott, ett särskilt utskott för behandling av Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2 m. m., ett särskilt utskott för behandling av Kungl. Maj:ts propositioner nr 5 och 6 m. m. samt ett särskilt utskott för behandling av Kungl. Maj:ts propositioner nr 7—9 m. m.; och skulle jämlikt § 37 mom. 1 riksdagsordningen andra kammaren inbjudas att i dessa beslut förena sig med första kammaren.

Vidare biföll kammaren på särskild proposition vad herr vice talmannen föreslagit i avseende å antalet suppleanter i de utskott, kammaren för sin del nu beslutit att tillsätta.

Protokollsutdrag i ämnet justerades och avsändes till andra kammaren.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2 samt 5—9 blevo dessa propositioner på begäran bordlagda.

Företogs val av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Lamm	med 126 röster
» Clason	» 126 »
» Holmquist	» 126 »
» Tengdahl	» 126 »

Herr statsrådet *Löfgren* avlämnade Kungl. Maj:ts skrivelser:

1:o) om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet; och

2:o) om utväljande av särskilda deputerade att med Konungen överlägga.

Anställdes val av tre ledamöter för att delta i talmansöverläggningarna; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Kvarnzelius	med 102 röster
» Trygger	» 102 »
» Wavrinsky	» 102 »

Företogs val av två ledamöter för att hava inseende över riksdagens kansli; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr von Geijer	med 88 röster
» Rune	» 88 »

Upplästes och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t i nåder förordnat statsrådet Bo Östen Undén att under innevarande urtima riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet; och skulle underrättelse om denna skrivelses innehåll genom utdrag av protokollet meddelas vederbörande utskott samt riksdagens kanslideputerade.

Föredrogs Kungl. Maj:ts skrivelse om utväljande av särskilda deputerade att med Konungen överlägga.

Herr talmannen yttrade, att sedan andra kammaren antagit första kammarens inbjudningar om tillsättande av ett konstitutionsutskott och tre särskilda utskott, han efter överenskommelse med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde nästa torsdag företaga val av dels ledamöter och suppleanter i dessa utskott, dels ock sådana deputerade, som i nämnda nådiga skrivelse avsåges.

Detta förslag antogs.

Justerades ytterligare protokollsutdrag för denna dag, var-
 efter kammarens sammanträde avslutades kl. 12,45 på dagen.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Torsdagen den 7 augusti.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Företogs val av tio ledamöter i konstitutionsutskottet. Därvid avlämnades 123 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »förenade gruppen» och samtliga utom tre upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

- herr *Clason,*
- » *Olsson, Olof,*
- » *Hellberg,*
- » *Ericsson, Ollas,*
- » *Schlyter,*
- » *Ljunggren, August,*
- » *Ekman, K. J.,*
- » *Thulin,*
- » *von Geijer,*
- » *Gullberg.*

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av tolv ledamöter i första särskilda utskottet, som skulle behandla Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2. Därvid avlämnades 117 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »förenade gruppen» och samtliga utom tre upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

- herr *Nilsson, Johan,* i Skottlandshus,
- » *Svensson, C. E.,*
- » *Holmquist,*
- greve *Wachtmeister,*
- herr *Bäckström,*
- » *Ingeström,*
- » *Barthelson,*
- » *Nilsson, Gustaf,*
- » *Pettersson, Ivar,*
- » *Örne,*
- » *Rosén,*
- » *Wohlin.*

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av tolv ledamöter i andra särskilda utskottet, som skulle behandla Kungl. Maj:ts propositioner nr 5 och 6.

Därvid avlämnades 97 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »förenade gruppen» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

- herr *von Sydow*,
- » *Lindblad, A. C.*,
- » *Pers*,
- » *Jesperson*,
- » *Lindley*,
- » *Hult*,
- » *Gustafsson, K. J. A.*,
- » *Ödlund*,
- » *Johansson, J.*, i Kalkebo,
- » *Nilsson, Johan*, i Malmö,
- » *von Koch*,
- » *Elisson, Anders*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av tolv ledamöter i tredje särskilda utskottet, som skulle behandla Kungl. Maj:ts propositioner nr 7, 8 och 9. Därvid avlämnades 94 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »förenade gruppen» och samtliga utom två upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

- friherre *Fleming*,
- herr *Nilsson, N. A.*, i Kabbarp,
- » *Kvarnzelius*,
- » *Hallin*,
- » *Klefbeck*,
- » *Ekman, Carl Gustaf*,
- » *Widell*,
- » *Olsson, Oscar U. B.*,
- » *Johansson* i Friggeråker,
- » *Linder*,
- » *Alexanderson*,
- » *Westman*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av tio suppleanter i konstitutionsutskottet. Därvid avlämnades 75 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »förenade gruppen» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

- herr *Boman*,
- » *Johansson, Carl*,
- » *Kobb*,
- » *Berglund, Carl*,

herr *Larsson, Oskar E.*,
» *Windahl*,
» *Magnusson, Carl*,
» *Sandegård*,
» *Steinholtz*,

friherre *Barnekow*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av tolv suppleanter i första särskilda utskottet. Därvid avlämnades 57 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »förenade gruppen» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr *Carlsson, Johan*,
» *Wigfors*,
» *Larsson, W. Edv.*,
» *Johansson, J. B.*,
» *Norin*,
» *Öhngren*,
» *Sederholm*,
» *Rosling*,
» *Ahlmans Olof Olsson*,
» *Norling*,
» *Andersson, Gunnar*,
» *Nilsson, P.*, i Gränebo.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Företogs val av tolv suppleanter i andra särskilda utskottet. Därvid avlämnades 53 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »förenade gruppen» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr *Antonsson*,
» *Strömberg*,
» *Juhlin*,
» *Jansson*,
» *Walles*,
» *Modig*,
» *Frändén*,
» *Lindqvist, F. L.*,
» *Tjällgren*,
» *Hansson, Sigfrid*,
» *Jönsson* i Kristianstad,
» *Bergström* i Bubbetorp.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av tolv suppleanter i tredje särskilda utskottet. Därvid avlämnades 53 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »förenade gruppen» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

greve *Spens*,
herr *Berglund, J. E.*,
» *Olofsson* i Digernäs,
» *Boberg*,
» *Dalberg*,
» *Rune*,
» *Olsson* i Blädinge,
» *Lindskog*,
» *Kjellén*,
» *Bergström, P. A.*,
» *Pålsson*,
» *Karlson, Edvin*, i Tuve.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Sedan Kungl. Maj:t i skrivelse till riksdagen äskat, att särskilda deputerade måtte, jämlikt § 54 regeringsformen och § 50 riksdagsordningen, av riksdagen utväljas för att med Konungen överlägga, företogs val av sex sådana deputerade. Därvid avlämnades 97 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »förenade gruppen» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr *Trygger*,
» *Olsson, Olof*,
» *Kvarnzelius*,
» *Swartz*,
» *Svensson, C. E.*,
» *Alexanderson*.

Dessa personer hade alltså utsetts till deputerade.

På framställning av herr talmannen beslöts att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om detta val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till den skrivelse i ämnet, som borde till Konungen avlätas.

Herr talmannen tillkännagav, att han och de ledamöter, som fått i uppdrag att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning, ansett nödigt, att nu anställdes i kansliet två förste notarier, elva notarier med skyldighet att vara underkastade den förändring i tjänstgöring, som kunde föränlidas därav, att sekreteraren ägde till sitt biträde vid förandet och uppsättandet

av kammarens protokoll använda en av notarierna, vidare en förste kanslist, en registrator och sex kanslister samt såsom betjäning en förste vaktmästare och elva vaktmästare, däribland en för utdelning av postförsändelser m. m., med skyldighet för betjäningen att, i den mån så erfordrades och ske kunde, tjänstgöra även på annat håll inom riksdagen, och hemställde herr talmannen, huruvida kammaren godkände, att nämnda personal tills vidare anställdes hos kammaren.

Härtill svarades ja.

Därefter tillkännagavs, att i enlighet härmed antagits såsom *förste notarier*: revisorn i statskontoret G. Aman-Nilsson och kammarraren i statskontoret A. Vide; *notarier*: tjänstemannen i generalpoststyrelsen P. G. Widegren, kanslisekreteraren friherre O. T. Hermelin, sekreteraren hos arméförvaltningen A. Göransson, förste revisorn i kammarrätten K. Norén, e. o. tjänstemannen i statskontoret A. W. Fredén, assistenten vid telegrafverket E. O. Schalin, juris studeranden A. Lundman, utnämnde förste kanslisekreteraren G. H. Berggren, e. o. tjänstemannen i kammarkollegium H. Eriksson, e. o. hovrättsnotarien J. H. Wallin och juris studeranden E. Elfner; *förste kanslist*: revisorn i domänstyrelsen H. J. M. Modigh; *registrator*: f. d. fortifikationskassören H. F. W. Geete; *kanslister*: andre kanslisekreteraren I. Myrberg, ombudsmannen i telegrafstyrelsen F. W. Funch, vice häradshövdingen H. af Trolle, e. o. kammarskrivaren E. Carlén, teologie studeranden C. M. W. Stenwall och juris studeranden G. A. von Krusenstjerna; *förste vaktmästare*: Carl O. Eriksson; *vaktmästare*: W. Willberg, K. J. G. Carlsson, Chr. Jensen, G. Tillman, J. E. Lundvall, G. Henrik Eriksson, N. T. Karlqvist, M. Jonas Ericsson, A. E. Lager, E. Andersson och N. D. Wahlstéen. Åt Jensen hade tills vidare uppdragits att ombesörja utdelning av postförsändelser till kammarens ledamöter m. m.

Ledighet från riksdagsgöromålen under fjorton dagar beviljades herr *Bergqvist* från och med den 8 samt herr *Rutqvist* från och med den 9 innevarande månad.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12,19 på dagen.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.